

نظام‌واره مسائل حوزه و روحانیت

فاز دوم: اولویت‌بندی و تبیین روابط

www.ketab.ir

مؤلف: علی‌اکبر عبدالاحدی مقدم

نویسندگان همکار: محمد تقی دشتی، محسن گلپایگانی

همکاران پژوهش:

حسن اجرایی، حسین حسینی‌تبار، عباس صفایی حائری، محمدکاظم حقانی فضل، رضا تاران
حسن علی‌آبادی، حامد عبداللہی سفیدان، محمدباقر صدقی، سید سعید هاشمی نسب

مدیر اجرایی: محمد قرائتی ستوده

نظام‌واره مسائل حوزه و روحانیت

فاز دوم: اولویت‌بندی و تبیین روابط

مؤلف: علی اکبر عبد الاحدی مقدم

نویسندگان همکار: محمد تقی دشتی - محسن گلپایگانی

همکاران پژوهش: حسن اجرایی، حسین حسینی تبار، عباس صفایی حائری، محمدکاظم حقانی فضل
رضا تاران، حسن علی‌آبادی، حامد عبداللہی سفیدان، محمدباقر صدقی، سید سعید هاشمی نسب
مدیر اجرایی: محمد قرآنی ستوده . صفحه آرایی و طرح جلد: واحد انتشارات مرکز پژوهشی مینا
انتشارات: مکت اندیشه . چاپ و صحافی: رنگینه

شابک: ۹۶۴-۷۲۰۲-۲۲-۶۲۲۰۲۰۴۴ . قیمت: ۳۵۰,۰۰۰ تومان

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر برای مرکز پژوهشی مینا (مؤسسه صراط مبین) محفوظ است.

سرشناسه: عبد الاحدی مقدم، علی اکبر، ۱۳۵۹-عنوان و نام پدیدآور: نظام‌واره مسائل حوزه و روحانیت: فاز دوم اولویت‌بندی و تبیین روابط / مؤلف علی اکبر عبد الاحدی مقدم؛ نویسندگان همکار محمد تقی دشتی، محسن گلپایگانی؛ همکاران پژوهش حسن اجرایی... (و دیگران)؛ مدیر اجرایی محمد قرآنی ستوده؛ [به سفارش] مرکز پژوهشی مینا، مؤسسه صراط مبین. مشخصات نشر: قم: مکت اندیشه، ۱۴۰۰. مشخصات ظاهری: ۱۹۸ ص.؛ مصور (بخشی رنگی)، جدول (بخشی رنگی)، نمودار (بخشی رنگی)؛ ۲۹×۲۲ س.م. شابک: ۹۶۴-۷۲۰۲-۲۲-۶۲۲۰۲۰۴۴ وضعیت فهرست نویسی: فیپا یادداشت: همکاران پژوهش حسن اجرایی، حسین حسینی تبار، عباس صفایی حائری، محمدکاظم حقانی فضل، رضا تاران حسن علی‌آبادی، حامد عبداللہی سفیدان، محمدباقر صدقی، سید سعید هاشمی نسب. یادداشت: کتابنامه: ص. ۱۹۶-۱۹۸. موضوع: حوزه‌های علمیه -- ایران -- مدیریت موضوع: *Administration -- Iran -- Islamic theological seminaries: حوزه‌های علمیه -- ایران -- برنامه‌ریزی موضوع: *Planning -- Iran -- Islamic theological seminaries: روحانیت -- ایران -- وضع اجتماعی - شناسه افزوده: دشتی، محمد تقی، ۱۳۵۲ - شناسه افزوده: گلپایگانی، محسن، ۱۳۵۹ - شناسه افزوده: اجرایی، حسن، ۱۳۶۲ - شناسه افزوده: قرآنی ستوده، محمد، ۱۳۶۵ - شناسه افزوده: مرکز پژوهشی مینا - شناسه افزوده: مؤسسه صراط مبین - رده بندی کنگره: BP۷/۴ - رده بندی دیویی: ۲۹۷/۰۷۱ - شماره کتابشناسی ملی: ۷۶۶۹۲۳۶ - اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیپا

شبکه ارتباط با مخاطب

روابط عمومی (سفارش کتاب، پیشنهادات و انتقادات):

مهدی غفاریان فرهود - ۰۲۵۳۲۹۰۶۴۰۵

آدرس تارنما: www.smhi.ir - www.mabnarc.ir

پست الکترونیک: info@smhi.ir - info@mabnarc.ir

فهرست

۷	پیشگفتار
۹	مقدمه

فصل اول؛ کلیات و مفاهیم اصلی

۱۳	تبیین مسئله
۱۶	مفاهیم اساسی
۲۰	فرآیند تهیه نظام‌واره مسائل

فصل دوم؛ روابط بین مسائل حوزه و روحانیت

۴۲	اولویت بندی براساس جدول متقاطع
۴۵	روابط بین مسائل
۴۸	روابط تأثیرگذاری
۵۰	روابط تأثیرپذیری

فصل سوم؛ مسائل و تبیین‌ها

۵۵	۱- ضعف ساختار و مدیریت نهادی حوزه
۶۰	۲- ضعف در چشم‌انداز کوتاه‌مدت و بلندمدت
۶۴	۳- بخشی‌نگری (عدم جامعیت) در مدیریت حوزه
۶۸	۴- ابهام در نوع تعامل حوزه با حکومت در نظر و عمل
۷۲	۵- عدم استقلال سیاسی و مدیریتی حوزه از نظام
۷۶	۶- خطر حاکمیت تک‌صدایی در حوزه و عدم پذیرش نظرات مخالف
۸۰	۷- هزینه کردن سرمایه اجتماعی روحانیت به نفع جناح‌های سیاسی

- ۸- واگرایی جریانانات فکری حوزه از یکدیگر ۸۴
- ۹- عدم مهارت آموزی متناسب با وظایف طلبگی ۸۸
- ۱۰- فقدان نظام مندی پژوهشی در حوزه ۹۲
- ۱۱- عدم شناخت و بی اطلاعی حوزه از فعالیت های حوزه پژوهانه داخلی و خارجی ۹۶
- ۱۲- ضعیف شدن علمای بلاد و شهرستان ها ۱۰۰
- ۱۳- ضعف در مهارت های ارتباطی بین طلاب ۱۰۴
- ۱۴- تبدیل و تقلیل هویت روحانیون به قیم سیاسی در نگاه مردم ۱۰۸
- ۱۵- ضعف در اولویت بندی مسائل ناشی از اختلاف فکری و ضعف علمی ۱۱۲
- ۱۶- حوزه غیرانقلابی (مثل توجه نداشتن روحانیت به بحران های نظام اسلامی) ۱۱۶
- ۱۷- ضعف جایگاه تربیت و رویکرد تربیتی در حوزه ۱۲۰
- ۱۸- کاهش پایگاه اجتماعی روحانیت به عنوان گروه مرجع ۱۲۴
- ۱۹- ضعف نوآوری در حوزه ۱۲۸
- ۲۰- مبهم بودن رابطه مراجع و مرکز مادیویت و دخالت ایشان در امور مدیریتی ۱۳۲
- ۲۱- ضعف رسانه ای حوزه در انتقال فعالیت ها و واقعیت های داخلی حوزه ۱۳۶
- ۲۲- ضعف در تفسیر نوین و قانع کننده از آموزه های دین ۱۴۰
- ۲۳- ضعف علم اخلاق در حوزه ۱۴۴
- ۲۴- ابهام در منابع مالی حوزه و عدم توان در برنامه ریزی مناسب برای هزینه کردن آن ها ۱۴۸
- ۲۵- ازدیاد مراکز حوزوی شهرستانی و حضور نیافتن اساتید در شهرستان ها ۱۵۲
- ۲۶- گسست نسلی بین طلاب جدید و روحانیون قدیم ۱۵۶
- ۲۷- آسیب های ورود بی برنامه طلاب و روحانیون به فضای مجازی ۱۶۰
- ۲۸- کاهش نیاز به روحانیت با تشدید دین داری بی واسطه ۱۶۴
- ۲۹- عدم هم ترازی منابع مالی و مدیریت حوزه با جمعیت طلاب ۱۶۸
- ۳۰- نبود الگویی برای ایفای نقش روحانیت در اعتراض های مردمی ۱۷۲
- ۳۱- ابهام در لزوم یا عدم لزوم استقلال مالی حوزه ۱۷۶
- ۳۲- مرید و مریدبازی افراطی ۱۸۰
- ۳۳- ابهام در وضعیت وجوهات شرعی بیوت مراجع ۱۸۴
- ۳۴- ملبس نشدن بسیاری از طلاب و انجام شئون طلبگی بدون تلبس ۱۹۰
- ۳۵- مشکلات خانوادگی طلاب ۱۹۲

L پیشگفتار

نظام اسلامی نظامی ارزش مبناست. حفظ ارزش‌ها، تصریح و تسری آن در جامعه مهم‌ترین کارکردی است که از نهاد دین، نهاد خانواده و نهاد آموزش انتظار می‌رود. در این میان نهاد دین به طور عام و حوزه علمیه و نظام روحانیت به طور خاص، کارکرد حفظ الگو را دنبال می‌کنند. در این راستا حوزه علمیه یکی از متولیان اصلی حوزه فرهنگی در جامعه است که حفظ الگوها و ارزش‌های دینی در جامعه را دنبال می‌کند. این کارکرد طی قرون در جامعه ایرانی نهادینه شده و کارویژه‌ها و نقش اجتماعی مشخصی را برای حوزه و نظام روحانیت در جامعه رقم زده است. پس از انقلاب اسلامی و تشکیل جمهوری اسلامی ذیل نظریه ولایت فقیه، حوزه و نظام روحانیت با درخواست‌های متفاوت و مختلفی مواجه شد. پیامد این نیازها و درخواست‌ها، دگرگونی در ساختار حوزه علمیه و برخی کارویژه‌های نظام روحانیت شد. این فشار ساختاری تا حدودی اختلال نقش حوزه و نظام روحانیت در نظام فرهنگی را رقم زد. حضور حوزه و نظام روحانیت در نظامات مختلف اجتماعی پس از انقلاب، نیاز دارد که حوزه به خودآگاهی از موقعیت جدید اجتماعی خود برسد تا بتواند نقش‌های اجتماعی خود را نهادینه کند.

حوزه و نظام روحانیت برای بهبود و بهینه شدن اقدامات می‌بایست آسیب‌شناسی از تجربه چهار دهه گذشته خود داشته باشد تا بتواند در گام دوم انقلاب نقش خود در نظامات مختلف اجتماعی را بهینه کند. در این سپهر شناخت از مسائل حوزه علمیه و نظام روحانیت در دستورکار گروه مطالعاتی نهادهای دینی مرکز پژوهشی مبنای قرار گرفت که نتیجه آن نظام‌واره مسائل حوزه و روحانیت است که پیش‌روی نخبگان حوزوی قرار دارد. این نظام‌واره محصول کار نخبگانی است که ابتدا مسائل مختلف حوزه و روحانیت را احصاء کرده و سپس اولویت‌بندی نمودند. در مرحله بعدی مسائل با استفاده از جدول تاثیرات متقابل مورد بررسی و تحلیل قرار گرفت که در این فرایند از بیش از ۱۵۰ نخبه حوزوی نظرخواهی شد. سپس نتیجه با استفاده از نرم‌افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت که سرانجام نتیجه آن به شکل گراف و نمودار ارائه شد. در پایان نیز شورای علمی نظام‌واره مسائل حوزه و روحانیت، طبق یافته‌های نخبگانی و تحلیل‌های حاصله، مسائل را در چهار لایه روبنایی، میانی، اصلی و ریشه‌ای دسته‌بندی و ارائه نمودند.

مرکز پژوهشی مبنای امیدوار است این نظام‌واره قدمی هر چند کوچک در تحقق بیانیه گام دوم انقلاب و طلایه قرن جدید برای حوزه علمیه قم باشد و برای تکمیل این نظام‌واره دست همه نخبگان را می‌فشارد. انشاالله.